

'תמונות אדם'

מה אנוש פי תזכרנו

דמות אדם: בגיליון הקודם התבאר בארוכה פרטי הדין של יצירת וקיום פסל דמות אדם, בגיליון הנוכחי נבאר את דעות הראשונים והפוסקים האם מותר לצייר צורת אדם, כאשר הצורה אינה בולטת או שוקעת אלא חלקה, בציור או בתמונה. בחלק הראשון נדון מצד גררי ההלכה, ובחלק השני נדון מצד הקבלה והעניינים הנסתרים.

1. חותם בצורת אדם

הגמ' (עבודה זרה דף מג:): מביאה ברייתא, טבעת שחותמה

הרב חיים שניידר
הרב חיים שניידר
הרב חיים שניידר

הרב חיים שניידר
הרב חיים שניידר
הרב חיים שניידר

הרב חיים שניידר
הרב חיים שניידר
הרב חיים שניידר

תמונות הגר' קייבסקי זצ"ל והגר' קייבסקי שליט"א מותן הספר הנפלא 'אלא' (עמודים רמט ר) ברשות האדיבה של המחבר שליט"א

התמונה נלקחה על ידי הסטיליסט המפורסם מאי אריק את מקום (לוח) אדווארד פאסלר

משיב כהלכה

במדור זה מופיע שאלה שבועית בנושא הגיליון הבא, התשובות הנכונות ישולבו במידת האפשר בגיליון הקרוב, כל מי ששולח תשובה מובחרת על השאלה נכנס להגרלה:

(ההגרלה על דעת רבני המכון)

הפרס השבועי: סט (ג' כרכים) חפץ חיים שמירת הלשון אהבת חסד עם ביאור 'ארחות חיים'

שאלה: האם מותר לצייר דמות ירח? ומה הדין בחצי ירח?

מבואר בגמ' (ראש השנה דף כד) ונפסק בשו"ע (י"ד סימן קמ"א סעיף ד') שאין לעשות דמות שמש וירח, בין בולטת בין שוקעת, מה הדין בציור כדמות ירח?

ומה הדין לצייר כדמות ירח בתחילת החודש שאינו במלואו, האם הוא בכלל האיסור, או דינו כחלק מן הצורה שאין בו איסור?

תמונה חלקית של צורת חצי ירח

תשובות ניתן להעביר עד יום ראשון הקרוב בערב (תשובה שתיגע אחרי יום ראשון תכנס להגרלה הבאה), בציוריו פרטי המשיב (שם, טלפון, מקום לימוד) באחד מהאפשרויות הבאות:

- בקו 'הילכתא' טלפון 02-5377085 שולוח 4
- בעמדות 'נדרים פלוס' ו'קהילות', קופת 'הילכתא' גליון 'עומק הפשט'
- בחדר 'קול הלשון', ישיבת מיר ירושלים, תיבת 'הילכתא'
- במקס מספר 1532-6507823
- במייל 5047867@gmail.com

שם הזוכה בהגרלת גיליון 232 על סט ג' כרכים חפץ חיים שמירת הלשון אהבת חסד עם ביאור 'ארחות חיים' האברך החשוב הרב יחזקאל רוז שליט"א כולל 'זכרון גבריאל' זכרון יעקב

המדור השבוע נתרם על ידי הרה"ח רבי יעקב קליין שליט"א ברכתו שבזכות התורה יצליח בכל מעשה ידיו

זכות הופעת הגיליון הונצח לעילוי נשמת הגאון הגדול רבי יעקב אהרן ב"ר משה יהושע לנדא זצ"ל ת.נ.צ.ב.ה.

הגיליון הוקדש להצלחת התורם ומשפחתו בכל העניינים

זכות הופעת הגיליון הוקדש לעילוי נשמת הגה"ק רבי ישראל מרדכי ב"ר יוחנן זיע"א נלב"ע כ"ב סיון תשס"ד ת.נ.צ.ב.ה. הונצח על ידי תלמידו שליט"א

לתרומות והנצחות חייגו עכשיו 02-5377085 שולוח 8

מותר לצייר בבגד אפילו באריגה או צבעים על הקיר, כיון שאינו בולט. ובהמשך דבריו (ס"ק ח) הוסיף שראוי לחוש לדברי הרמב"ן שאסור גם בצורה שוקעת.

בשו"ת בית שלמה (כרך א-ב סימן לה) נוקט כדעת הט"ז להקל בציור, אולם אסור לצייר על גבי הכלים שמצפים אותה בזכויות והציור נשמר תחתיו, כיון שיש בו ממש ודינו כבולט. ומוכיח כדבריו ממה שכתב הר"ן שבולט הוא רק בביכור בליטתו על החותמת או הלוח, אבל הצורות שאורגים על הבגד לא צביעה על הקיר לא נקרא בולט. ומדברי הר"ן יוצא שתלוי מה נראה מלמעלה, ולכן אם יש ממשות בצבע הזכויות וניכר דינו כבולט ואסור.

שומר נפשו ירחק מזה: בשו"ת **דברי מלכיאל** (חלק ג סימן נח) לגבי השאלה האם מותר לעשות צורה בבגדי צבעונים, מביא את דעת **רבינו אליקים** שאסור מעיקר הדין לעשות צורה בצבעונים, ולכן שומר נפשו ירחק מזה. ובאופן שההימנעות מלעשות את הצורה עלול לגרום הפסד בעסקיו וכדומה, יש להקל לעשות את הצורה על ידי גוי. ומכל מקום עדיף לצייר, באופן שלא יראה את הרגלים כגון שצויר אותו וישב או עומד ליד שולחן וכדומה.

וכתב **בבן איש חי** (שנה ב' פר' מסעי אות ט'), רב ברכות מערכת צ', שהתמונות החדשות שאין בהם ממשות בכלל, ודשו בו רבים להיתר, למרות שיש בזה מידת חסידות מכל מקום אם יש צורך גדול בדבר מותר בצורת הפנים בלבד בלי ידיים ורגלים, ואפילו אדם חשוב מותר בזה.

מאידך בקונטרס **לראות מהרה** (להגאון מ' עזריאל, נדפס בלבוש שנת תשנ"ח), הובא **במבוקי או"ח** (סימן רמ"ג ס"ק א' ד"ה ולא), "היוצא לנו מכל הנ"ל שיש בפאטרעטין חמשה איסורין ... מאתרי אשובה אראה ונחקרה לכל צדדי היתר בנידון פאטרעטין ונעתי ולא מצאתי תאמין כי כל ההיתרים לא שרירים ולא קיימין".

4. איסור שהיה

חפז: לגבי איסור שהיה מפני החשד, דעת **הרמב"ן והמאירי** (דף מב'): שאסור להשהות צורת אדם בולטת, אבל מותר להשהות צורת אדם שוקעת, וכן מותר להשהות צורה חלקה שאינה בולטת ולא שוקעת. ובאירו טעם הדבר, שהגוי עושה צורת עבודה זרה לעבדה, דומה לאדם ככל האפשר, ולכן עושה צורה בולטת ולא שוקעת כדי לדמות למציאות, והרי כל הפרכופים והצורות בולטות במקומן, ולכן אם הצורה שוקעת או חלקה אין שום עבודה זרה ומותר.

חצי פרצוף: כתב **התוס'** (עבודה זרה דף מג. ד"ה לא תעשון), וכן נקט **בש"ס** (ס"ק כה), שכל האיסור בעשיית צורת אדם, הוא רק בצורת אדם שלם שתי עיניו וחוטם וכל הגוף, אבל ציור חצי צורת אדם כגון חצי פרצוף מותר.

5. תמונות אדם

דעות הפוסקים: תמצית דיני תמונות אדם, בדברי **הג"ר נסים קרליץ שליט"א** (חוט שני פסח עמוד רל), לפי השו"ע האיסור רק בצורת גוף שלם ורק בולט, לפי הסמ"ג אסור גם צורת ראש לבד. הט"ז אומר שצריך לחוש לדעת הרמב"ן שאסור גם בשוקעת. בציור חלק שאינו בולט או שוקע, לפי הט"ז ציור מותר למרות ששוקע אסור, אך מסקנת הט"ז וכן דעת הש"ך שלדעת הרמב"ן ציור אסור כמו שוקעת.

ולכן מסיק בחוט שני, מותר לצלם פנים של אדם בלי כל הגוף כי יש שתי ציפירות להיתר. א. כי השו"ע מתיר בראש לבד כאשר אין צורת כל הגוף, ב. כי השו"ע מתיר בצורה שאינה בולטת. וגם לרמב"ן שאסור בצורה שוקעת הרי הט"ז מתיר בציור אף לרמב"ן ששוקע אסור, וכדי לאסור צריך לצרף שלש דברים, שיטת הסמ"ג שאסור בציור ראש בלי הגוף, עם שיטת הרמב"ן שאסור צורה שוקעת, ושיטת הש"ך ברמב"ן שגם ציור אסור כמו צורה שוקעת. וזו הסיבה שבפסד ראש **אפרים** מביא בשם **היעב"ץ** שלדעת רוב הפוסקים מותר לצלם אדם שלם.

בולט אסור להניחה ומותר לחתום בה, ואם חותמה שוקע מותר להניחה ואסור לחתום בה. ופירש **תוס'** (דף מג. ד"ה לא תעשון) כוונת הגמ' שמדובר בפרצוף אדם, שאין רגילות לחתום בצורת כוכבים ומזלות, וסיים - שכן ההלכה שפרצוף אדם אסור לחתום ואסור לעשות.

רק בולטת אסור: לשיטת **תוס'** (דף מג. ד"ה ורא ר"ג), **והריטב"א** אסור לעשות פרצוף אדם בולט ומותר לעשות פרצוף אדם שוקע. וכן במבאר **ברמב"ם** (הלכות ע"ז פרק ג הלכה י') 'לפיכך אין מציירים לא בעץ ולא בסיד ולא באבן צורת האדם, והוא שתהיה הצורה בולטת כגון הציור והכיוור שטברקלין וכיוצא בהן ואם צר לוקה, אבל אם היתה הצורה משוקעת, או צורה של סמנים כגון הצורות שעל גבי הלוחות והטבילות, או צורות שרוקמין באריג הרי אלו מותרות'. הר"ן (עבודה זרה דף ט: מדפי הר"ף) מבאר את סברת הרמב"ם, שצורת האדם תמיד נראית לעינים בצורה בולטת, ולכן רק חותם בולט אסור, אבל כשקוע או חלק אינו מוטבט את צורת האדם שנראית לעין. אבל גרמי השמים כמו שמש וירח, אינו נראה לעין באופן בולט, ולכן אסור גם בשוקעת.

גם שוקעת אסור ציור מותר: לדעת **הרמב"ן** (עבודה זרה דף מג. ד"ה הא דאקשינו) **והר"ן** (על הר"ף) אסור לעשות צורה של אדם בין בולט ובין שוקע ששרי כתוב לא תַעֲשֶׂן, והתורה לא חילקה בין בולט לשוקע.

וכתב **בדרכי משה** (סימן קמא) בשם **המרדכי** (ב"ב סימן תקטט), שאסור לעשות צורת אדם בין שוקע ובין בולט, אבל מותר לצייר דמות אדם במיני צבעונים, כאשר אינו בולט ולא שוקע. וכמפורש **בתוס'** (יומא דף דנ: ד"ה כרובים) שמתיר לצייר דמות אדם מפני שאינו שוקע או בולט אלא צבע עלמא.

אפילו ציור אסור: לדעת **הראב"ד** (הלכות עבודה זרה פרק ג הלכה יא) צורת אדם אסורה בין בבולט או שוקע, ואפילו בציור שאינו בולט או שוקע אסור.

2. שלשת השיטות בשו"ע

רק בולטת אסור: להלכה פוסק **השו"ע** (י"ד סימן קמא סעיף ד) שאסור לצייר צורות שמבדור שכניה, כגון ד' הפנים שבכיסא הכבוד, צורות שרפים ואופנים ומלאכי השרת, וכן אסור לעשות צורת אדם לבדו, ואפילו שהם רק לנוי, ואם גוי עשן עבדו אסור בשהיה. מאשית השו"ע, האיסור הוא רק בצורה בולטת, אבל בשוקעת כמו שאורגים בבגד, או שמציירים על הקיר עם צבעים מותר לעשותם.

גם שוקעת אסור ציור מותר: הט"ז (ס"ק יב) תמה על השו"ע, ומסיק לענין הלכה ודאי שאין להקל כלל נגד דברי הרמב"ן הר"ן והטור, שכל מה שנאמר משום לא תעשון אתי כגון עשיית אדם נאסר גם בולטת. [והביא הט"ז בשם חתיו **הב"ח** ששוקעת אסור בשהיה, ונחלק עליו ששוקעת מותר בשהיה]. עוד הביא הט"ז (ס"ג ג) שמתיר לעשות ציור אדם שאין בו שום ממשות ועדיף משוקעת שאסור לעשותו. ומכל מקום אותם שמציירים במחזורים בתפלת גשם צורות המזלות לא יפה הם עושים כיון שהם מכוונים לעשות צורת המזלות.

אפילו ציור אסור: הש"ך **בנקודות הכסף** (ד"ה צייר כוורא) חולק על הט"ז שאין הבדל בין ציור לשוקעת, ולדעת הרמב"ן אסור גם בציור שאינו שוקע או בולט. אולם מסיים שם, שהנכון כמו שכתב **בב"ב** (ס"ק כה) שציור על הכותל ולוח אפילו שהוא שווה נקרא שוקעת, כיון שאינו בולט כדמות האדם בעצמו, ולכן השו"ע נקט דלא כשיטת הרמב"ן והתיר שוקעת ציור.

3. הכרעת האחרונים

מותר ולכתחילה יחמיר: **החכמת אדם** (כלל פה ס"ק ג) פסק כדברי השו"ע, שהאיסור הוא רק בצורה בולטת, אבל

בש"ת בצל החכמה (חלק ד סימן פה) מדינא קשה למחות במי שמצלם בר ישראל נגד רצונו. וכן כתב **בחוט שני** (פסח עמוד רל), שגם המחמירים על עצמם לא להצטלם, אין יכול לאסור על חבריה מצד דיני חושן משפט.

מאיך בספר **משנת יהושע** (בעניני זכויות יוצרים סימן כו עמוד רפה) מצדד שיש כח לאדם לאסור על חבריו לצלמו, מצד אונאת דברים, ונוכר על דעת חבריו. ומובא ביוטי בשם **החזון איש** (שערי אהרן א"ח חלק א עמוד כט אות לד, מעשה איש חלק ב עמוד קמז) לאנשים שרצו לצלם אותו בניגוד לרצונו, 'אם ברצונכם לגנוב אז תגנבו' [משמע שהיה סבור שאין לצלם את הזולת בלי לקבל רשות ממנו].

אסור: ויותר מזה כתב **בש"ת משנה הלכות** (חלק ז סימן קיד) לא מיבעיא המחמיר על עצמו לא להצטלם, שיכול למחות באחרים שלא יעשו לו דבר שנוקט לאיסור, שלא יבוא לו נזק לעולם הבא על ידו, אלא אפילו אדם שאינו מקפיד לא להצטלם ורגיל להצטלם, ורשאי למחות באחרים שלא יצלמו אותו. כעין מה שכתוב **במשנה** (ב"ק דף צ:), החובל בעצמו אע"פ שאינו רשאי פטור אחרים שחבלו בו חייבים. ועוד שיש בזה משום גזל, שהמכור ממכור התמונה ויריוהו כסף, נמצא מזיקו בממון. ופוק חזי מדינא דמלכותא שאסור לצלם מקומות שמקפידים על זה שהם סודות המדינה, וכל שכן גוף הצדיק שהוא סוד ה' ליראיו.

7. מידת חסידות

חשש בדיוקן אדם: ידוע מה שכתב הג"ר **יונהאן אייבשיץ זצ"ל** בספרו **יערות דבש** (חלק א דרוש ב), הובא **בתפוחי תשובה** (סימן קמ"א ס"ק ז') ומאד יש לאדם להזהר מבלי להיות בתוך ביתו פרצוף וצלם בצורה בולטת, ואפילו צורה מצוירת בכותל יש להזהר, כי אין לך צלם ודמות דלא שריה ביה רוח רעה.

היעב"ץ (ש"ת שאילת יעב"ץ חלק א סימן קע), מעיד על אביו **החכם צבי** שלא נתן רשות לתלמידיו לצייר את דמותו, וכאשר ביקר בלונדון לחזק את הקהילה הקדושה, התחננו בפניו שיתן להם רשות לצייר דמותו לרוח, מרוב עוצם תשוקתם להשאיר בידם ציור צלם דמות תבניתו, ולא הסכים למרות שרוב הפוסקים מתירים בציור, עד שעשו תחבולה גדולה על ידי אומן בן יפן שצייר פרצוף פניו הנורא ונאור בחריזות וזרירות עוצם שלא בפניו, ואזר פניו לא נפל ולא חסר מאומה מהשווי כמעט רק נשמרת רוח חיים, והוא נחשב יקר הערך מאד למכיריו ויודיעו למלכיהם, ונעשו ממנו טופסים והתקוות וגם המה נמכרים ביוקר תכתב זאת זכרון לדור אחרון.

ובספר **תולדות יעקב** (עמוד קעא) וב**ארחות רבינו** (חלק א עמודים רב ג) מסופר שה**סטייפלער** מאד הקפיד שלא יצלמו אותו, וכאשר הבחין שרוצים לצלמו היה מסתיר את פניו במגבתו, ובהזדמנות הסביר טעם האיסור משום שמבואר **בספרים הקדושים** שכל צלם ודמות שנשאר מהאדם אחרי שנפטר מהעולם, גורם שלא תהיה מנוחה לנפשו. אכן בסוכתו תלה הסטייפלער תמונות של גדולי הדור. עוד מסופר שם (עמוד ל) שגם **החזון איש** הקפיד שלא יצלמו אותו, ואמר שיש בכך ענין על פי הסוד. ומעשה מופלא מופיע **בארחות רבינו**, שהסטייפלער מגיל צעיר לא ראה את אמו, ורק התאפשר לו להתכתב במכתבים, וכאשר נשא אשה בשעתו"ל ביקשה אמו תמונה של הכלה, אולם אשתו של הסטייפלער לא הסכימה להצטלם, בגלל שאינה נוהגת להצטלם אף פעם, ולא שלחה תמונה לחמותה.

יחיד סגולה: הג"ר **משה שטרנבוך שליט"א** (תשובות והנהגות כרך ג סימן רס) פוסק שלדעת האוסרים לצלם אדם כשיטת הרמב"ם אסור גם במצלמה, אך הרבה **גאוני ישראל זצ"ל** שהחמירו לעצמם, לא הקפידו שאחרים לא יצלמו אותם, ויתכן שטעמם משום שבפסוק נאמר לא תעשון ודרשו חז"ל שרק עשה אסור ולא גרמא, והיציול כיום נעשה כעין גרמא, שהאדם מסיר את הכיסוי של העדשה ואינו מצלמם ממילא, ולכן נהגו ישראל להקל לצלם בני אדם, ורק יחיד סגולה מקפידים

אלול תשע"ט
בס"ד

בשורה משמחת
לרגל ההתעוררות בנושא ולבקשת רבים
הננו שומחים להודיע בשעות ד' יתיקים שיעור מרתק
בנושא תהליכי ייצור החשמל בפחם ובגז כיום בארץ ישראל
וביורד יסודי בסוגית

חשמל כשר בשבת

כליוני מצגת מיוחדת ועדויות מהשטח
בנתינת דגש על דעות גדולי הפוסקים ופתרונות מעשיים
מפי המומחה בתחום זה

הרב הגאון רבי ישראל מאיר מורגנשטרן שליט"א
מחבר ספר 'החשמל בשבת' ושאר ספרים

ביום הביע פרשת כי תצא י"א אלול תשע"ט
בשעה 2:00 בבצהיים בדיק (סיום השיעור בשעה 3:00)
בבית הכנסת פוסק קרלין
רחוב הסידי קרלין 1 שכונת בית ישראל ירושלים

בסוף השיעור יתיקומו הגרלות בין המשתתפים
שוחרי התורה ושומרי השבת
נצלו את ההזדמנות המיוחדת ללמוד ולהבין בנסודות
את סוגית החשמל בשבת בארץ ישראל שנוגעת לכל אחד ואחד
בברכת התורה: 'מופעל הילכתא'

ולגבי שהיה, מצד ההלכה מדויק מדברי היעב"ץ שגם לשיטות האוסרים בעשיה, אין איסור להשהות, אך **בתפוחי תשובה** (סימן קמ"א ס"ק ז') הביא בשם **היערות דבש** (דרוש ב עמוד מט ד"ה ומאוד יש) שאין לתלות תמונות על קירות הבית.

אמנם היו מגדולי ישראל שנמנעו מלהצטלם כיון שחששו לשיטות שאסור לצלם אדם, וממילא אדם, ושםסכים שיצלמו אותו, עובר על איסור 'לפני עור' של המצלם אותם, אך למרות שאינו רוצה המצלום אינו יכול לאסור על חבריו לצלם אותו, מדיני חושן משפט.

הרבה רבנים בדורות הקודמים וכן **החזון איש**, לא הרשו שיצלמו אותם אלא לצורך גדול ועל ידי גיון לתמונת פספורט וכדומה. כיום במצלמות שלנו ובפרט במצלמות דיגיטליות, העולם לא מחמירים לאסור כשיטת הרמב"ם, ויש צדיקים שמחמירים ולא מסכימים שיצלמו אותם. עכ"ל החוש שני.

ה"ר שמואל הלוי ואזנר זצ"ל (ש"ת שבת הלוי חלק ז סימן קלד אות ה) נשאל האם צריך לחשוש לא לצלם בן אדם לכתחילה משום חשש איסור דאורייתא לדעת האוסרים בציור שאינו בולט, כמבואר בט"ז ובחכמת אדם שראוי לחוש לשיטת הרמב"ם, והשיב קשה לי להורות בזה, וגם מסופק אני אם מעשה הצילום הוא בכלל איסור לא תעשון, כיון שהצורה נרשמה מאליה על ידי פעולות הידועות בפוטו.

6. צלם בניגוד לרצונו

מותר: בדבר השאלה האם מותר לצלם אדם בניגוד לרצונו, **בש"ת שלמת חיים** (חלק ב' סימן י"ט) השיב **הגר"ח זוננפלד זצ"ל** שמותר לצלם את חבריו אפילו כאשר אינו מסכים ומוחה בעדו, משום שאין אדם אוסר דבר שאינו ברשותו על חבריו. וכן כתב

עדכוני הלכה

תמונת הגר"ק רבי יהודה אסאד צוק"ל

היה זה בעיצומו של ליל קייצ, ליל כ"ג בסיון תרכ"ו, לאחר חצות. רבי יהודה אסאד היה עסוק בכתיבת איגרת לרבי זוסמאן סופר, לפתע פסק מכתבתו ואמר: "ליבי - -". הוא העיר את זוגות הצדקנים הרבנית ע"ה, ואמר: "הלב עמד ופסק ממחלוקת, השמים התקדדו עמים, ה' אמר לי, עלה אלי בין להקט אראלים שם אושיר". הוא צוק"ל נשכב על מיטתו ולאחר זמן קצר השיב את נשמתו הטהורה לבוראה (כך, עפ"י ספר עיירת סדרהעלי) יהדות הונגריה איבדה את עטרת ראשה.

נכדו של רבי יהודה התייחס למעשה, וזה לשונו: "הנה אבי קני מעולם לא הניח עצמו לצייר תמונתו ופאטאגריפין. אמנם הרבה מתלמידיו רצו את תמונתו, ועל כן גמרו בליבם איזה מתלמידיו אחר פטירת רבם והלבישו אותו בבגדי שבת על כסאו, וכך ציירו את צורתו הקדושה אשר נמצאת בכמה בתים מאחב". אמנם כל אלו אשר לקחו חלק בזה הרע להם מאד, ולמים לא כבירים. זה אחר זה הלכו לעולמם, ונענשו עבור ה' סתירותיו את גוף קדשו אחרי פטירתו לטלטלו לצורך זה".

מסופר, שההוראת היתר של המצירים היה, שמכספי שירותיו מפרסום התמונה, יוכלו להשיא את בנותיו היתומות שלא היה כסף להשיאן.

"ניסיון להסתיר את המצלמה" בתמונה מימין - החפץ חיים צוק"ל בכנסייה הגדולה ג' אלול תרפ"ג בתמונה משמאל - כ"ק האדמו"ר האמרי אמת מגור זע"א

ממית חסידות שלא יצלמו אותם, משום שמזיק לנפש על פי קבלה, שרוח הטומאה עלול להתפס על התמונה, ויש לכך סמך מהזוהר **קדוש** (פרשת פקודי דף רסו:). הובא בספר **יסוד ושורש העבודה** (שער הכולל פרק ה), ויש אומרים שמותר לצלם ולהחזיק תמונות צדיקים שמאירים ומזכירים לילך בדרכם, ונהרא נהרא ופשטיה. ושמעתי בשם **כ"ק האדמו"ר מגור שליט"א** מי שנוהג לתלות תמונות אדם בבית, לא יתלה בכותל מזרח, כדי שלא יהיה נראה כמשתחוה לדמות בשעת תפילת שמונה עשרה.

סיכום הגיליון:

דינים העולים

- צורת אדם:** מבואר בגמ' שאסור לעשות צורת אדם. שיטת התוס' שהאסור רק בצורה בולטת אבל שוקעת מותר. שיטת הרמב"ן שגם שוקע אסור. וכתב המרדכי שמותר לצייר צורת אדם שאינו לא בולט ולא שוקע. שיטת הראב"ד שאפילו ציור אסור.
- דעת הפוסקים:** השולחן ערוך אוסר רק בבולט, הט"ז מביא את הרמב"ן שאסור גם בשוקע אבל ציור מותר, הש"ך בדעת הרמב"ן אוסר גם בציור. גם לאוסרים עשיית דמות חצי פרצוף מותר שאינו כדמות אדם.
- קבלה:** גם למי שמחמיר בציור, היינו בעשיה אבל מותר להשהות. אולם מצד הקבלה יש ענין לא לצלם אדם משום רוח רעה, ועוד שכל צלם ודמות שנשאר מן האדם לאחר הסתלקותו מן העולם גורם שלא תהא מנוחה לנפש.
- מנהג חסידים:** היו צדיקים שלא הסכימו להצטלם, לחשוש לשיטת הרמב"ן לפי הבנת הש"ך, וממילא יש 'לפני עור' כלפי הצלם. אולם מצד דיני חושן משפט, אי אפשר לאסור על חבירו לצלמו. ויש אומרים שיכול לאסור על חבירו מצד גזל ואונאה והזיק, ולשיטתם יכול לאסור על חבירו אפילו כאשר הוא עצמו מצטלם.

נושא הגליון הבא:

'ציור שמש ירח וכוכבים'

הגליון נועד לעורר את לב הלומד, נא לא לסמוך על הדברים הלכה למעשה בלי לעיין במקורות

אפשרות להנצחה לע"נ, לרפ"ש, וכדומה.

ניתן לשלוח רעיונות ותיקונים, הוספות והערות, להגדיל תורה ולהאדירה.

אפשר לתרום עבור הוצאת הגליונות בעדמות הממוחשבות של 'נדרים פלוס'

'קהילות' ברחבי הארץ, תחת המדור 'קופות נוספות' לפי החיפוש: 'עומק הפשט'.

הילכתא
לדעת לחיות מהלכה

גליון שבועי
שיעורים וימי עיון
מוקד למענה הלכתי
בירורי הלכה אקטואליים
קו הילכתא
חוברות הדרכה

מוקד הילכתא 02-535-0-535

מענה אנושי

קו הילכתא

02-5377-085

הכתובות והפניות
5047867@gmail.com

פקס: 02-6507823

ניתן להאזין לשיעורים, הודעות, עדכונים, רישום להגרלות, ועוד...